

Utajené nemoci našich prezidentů

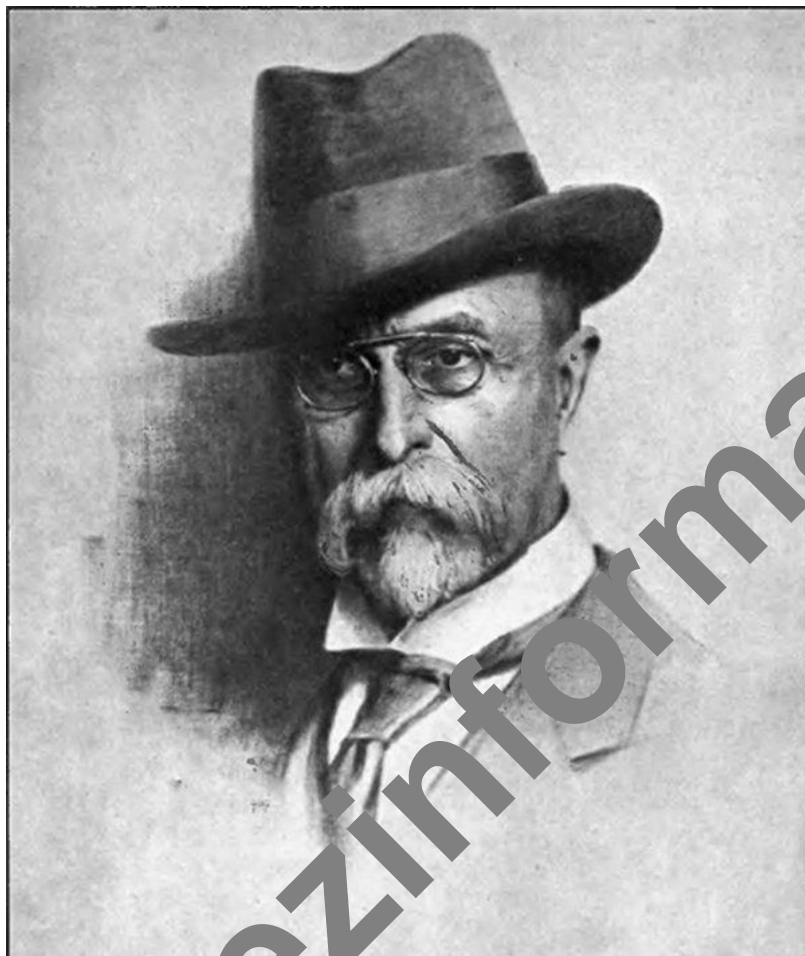
Milan Syruček

Vyšlo v MY 2/2018 21.02.2018

Prezidentská volba zvedla zájem médií a veřejnosti o zdravotní stav kandidátů na funkci hlavy státu. Málokdo však ví, jak na tom byli se zdravím naši předchozí „muži na Hradě“.

MASARYK

Tomáš Garrigue Masaryk se těšil výbornému zdraví, podporovanému duševní svěžestí. Nekouřil a nepil tvrdý alkohol, piva a vína se vzdal ve středním věku. U vína to bylo obtížnější, byl z moravského kraje. To mu dělalo určité potíže při oficiálních recepcích. Nutil si se k jídlu posadit, ale většinou marně. Poprvé vážně onemocněl v roce 1921, dokonce si myslel, že zemře. Vlekla viróza komplikovaná zánětem plic skončila trombózou žil v obou nohou a zánětem osrdečníku neboli perikarditidou. Očekávalo se, že mu zbývají měsíce, snad jen týdny do konce života. Několik měsíců se léčil na italském ostrově Capri.

Dostal se z toho, ale až do roku 1934 neměl se zdravím problémy. „Představte si chlapa, kterému je 80 nebo i 83 roků, a jezdí na koni. Seskočí křepce, chodí vzpřímeně a je mentálně obrovsky svěží,“ píše o něm Zdeněk Mahler. Poté se jeho zdravotní stav začal prudce zhoršovat. Prodělal opakované záchvaty mrtvice, ale oficiální zpráva pravila, že byl postižen lehkým chrapotem. Křeč cévy v sítnici vyřadila kus zorného pole, neviděl předměty napravo od sebe, poté dočasně vůbec ztratil zrak a musel se smířit s tím, že svůj podpis razítkoval. Poprvé použil razítka 21. července 1934. I tak se vždy musel zeptat svého osobního tajemníka Antonína Schenka, zda ho dává na správné místo.

Při další inauguraci nemohl přečíst přísahu ani projev k diplomatickému sboru, musel se vše naučit nazpaměť. Když mu selhávala i paměť, napovídali mu. Nemohl mluvit, a pokud chtěl něco sdělit, řekl to anglicky, rodný jazyk zapomínal. Při představování nového Malypetrova vládního kabinetu na jaře 1935 se podle vzpomínek své archivářky Anny Gašparíkové choval jako duchem nepřítomný a opakoval anglicky I amlost, jsem ztracen. Nechával si číst své životopisy, jak se přiznal, aby si znovu připomněl okamžiky ze svého života, které zapomněl. Lékaři mu zakázali jakoukoliv činnost, i číst a psát a dívat se na filmy, ač to tak miloval. Nezbylo, než odejít.

BENEŠ

Prof. PhDr. Et JUDr. **Edvard Beneš**

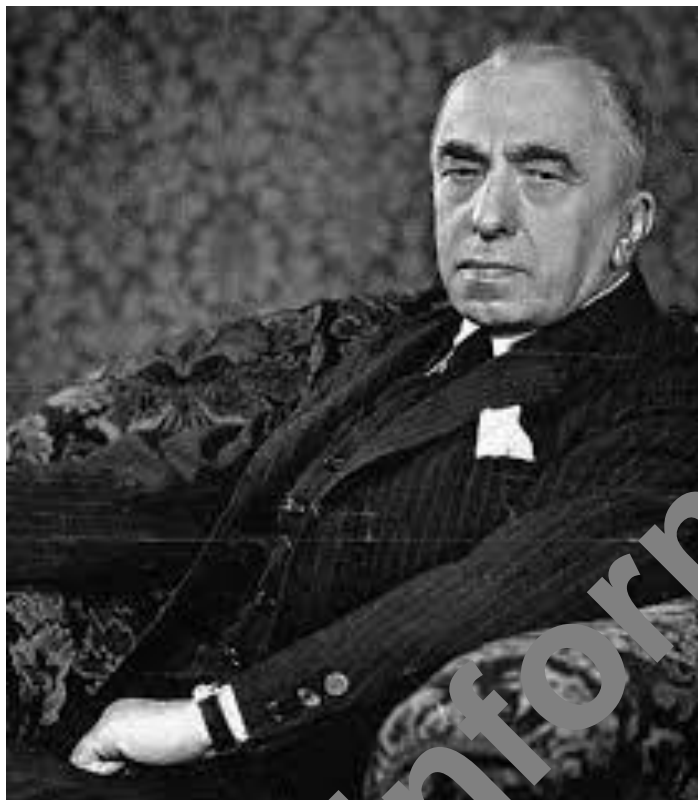
(* 28. 5. 1884 – † 3. 9. 1948,) bol český politik, diplomat, právnik a filozof, ktorý zastával popredné miesto v prvom česko-slovenskom odboji a následne viaceré vrcholové štátne funkcie v Česko-Slovensku – funkciu ministra zahraničných vecí v rokoch 1918 – 1935, predsedu vlády v rokoch 1921 – 1922 a predsedu v rokoch 1935 – 1938 a 1939 – 1945, pričom v rokoch 1935 – 1945 bol vedúcim predstaviteľom druhého česko-slovenského odboja (od roku 1940 oficiálne titulovaný ako prezident). Počas prvej československej republiky bol členom Československej strany národne socialistickej.

Edvard Beneš trpel Menierovou nemocí, ktorá postihuje jedno, či obe uši, sluchové rovnovážný orgán, takže dostávate závrat, ztrácite dočasne sluch, nemůžete chodiť, máte pocit nevoľnosti. Dosud nejsou známy příčiny této nemoci, a tedy ani léčba. Beneš se vážně zkolaboval po Mnichovu, když odjel do Sezimova Ústí. Ačkoliv jeho nemoc vyžadovala hodně spánku, nejméně osm hodin, Beneš v zářijových dnech osmatřicátého roku pracoval až dvacet hodin denně. Této nemoci se nezbavil po zbytek života, naopak se stále stupňovala. O to víc, o č napjatější okamžiky prožíval.

Po válce se vrátil už jako unavený stařec, trápily ho záchvaty mrtvice. 28. října 1946 ani nedokončil slavnostní projev. Z tribuny ho musel odvést ministr Drtina. Následující rok mu ochrnula levá strana těla, nemohl mluvit, musel odplivovat sliny, stal se lidskou troskou. Nechal se však umluvit a také z vlastní ješitnosti to vydržel až do června 1948, kdy abdikoval. Přátelé mu sice nabízeli odjezd do zahraničí, aby tam založil třetí odboj, Francie dokonce nabídla malý letoun, který by ho dokázal s pomocí místních věrných unést, ale na to neměl dost sil. A navíc byl v Sezimově Ústí příliš dobře hlídán, dokonce i s kulometnými hnízdy na fotbalovém hřišti, kde by mohl letoun přistát. Zemřel v náručí své ženy a jeho pohřeb se stal demonstrací proti komunistickému režimu. Zemřel 3. září téhož roku.

HÁCHA

Emil Dominik Josef Hácha

(12. 7. 1872 – 27. 6. 1945) byl český právník a politik. Během let 1925–1938 působil jako předseda Nejvyššího správního soudu. V listopadu 1938 byl zvolen prezidentem pomnichovské Česko-Slovenské republiky. Po rozbití zbytku Československa a vytvoření protektorátu Čechy a Morava nacistickým Německem ke dni 15. 3. 1939 byl učiněn protektorátním státním prezidentem a zůstal jím až do zániku protektorátu v květnu 1945. Méně známá je jeho činnost právně-teoretická, literární a překladatelská.

(s nadějí, že ho nezvolí prezidentem, což se mu nesplnilo), trpěl ochablostí mysli, ačkoliv byl předtím vynikajícím právníkem, dokonce prezidentem Nejvyššího správního soudu, byl v té době už penzionovaným. Byl z našich prezidentů nejstarší, kdo nastoupil poprvé do tohoto úřadu, bylo 76 let. Ve funkci narůstaly jeho depresivní stavy, týden po návratu z Berlína v březnu 1939 poprvé požádal svého lékaře o jed, což pak opakoval mnohokrát. V době heydrichiády už přestával vnímat, co se děje. Od roku 1943 podle lékařů nebyl schopný odpovídat za své jednání, nic si nepamatoval, ztrácel pojem o čase, chodil vratce. Pak už se nedokázal ani podepsat, při jídle si vše pletl, netrefil se do úst, pivo nabíral lžičkou na dezert, uždíboval lístky z

květin ve váze na stole. Nemohl se sám obléknout, boty nosil obráceně. Jevy, které provázejí aterosklerózu mozkových cév, jak zněla lékařská diagnóza. Přesto byl na příkaz ministra vnitra Václava Noska 13. května na lánském zámku zatčen a dopraven do pankrácké vězeňské nemocnice, kde se všichni na něm mstili za okupaci. Zemřel večer 27. 6. 1945.

GOTTWALD

Klement Gottwald nezkolaboval až během Stalinova pohřbu, jak se u nás tvrdilo. První onemocnění – cévní příhoda mozková neboli mrtvice - ho postihlo v roce 1944, kdy mu ochrnula jedna ruka a noha. Sověští lékaři – žil tehdy v Moskvě – ho léčili penicilinem, ostatně tak jako všechny ostatní choroby. Choroba postupovala a Gottwald jí čelil hlavně tím, že se stále více opíjel, zvláště v době, kdy už byl na Hradě. Bylo to ze dvou důvodů, že u něho zesílil až panický strach, bál se Stalina, a proto se obával možných udavačů a tak lidí, kteří mají příkaz ho zabít. Proto dospěl k nesmyslným rozhodnutím – nechal například zvýšit hradby a začlenit mříže na vratech jak na Hradčanech, tak v Lánech. Nejvíce ho šokovalo, když rok před smrtí našel ve svém bytě odposlouchávací zařízení. Ke stihomam se připojily problémy s neléčenou syfilidou.

Bál se jet do Moskvy, na Stalinovo pohřbení poslal místo sebe svého zetě Čepičku. Nakonec přece jen na Stalinův pohřeb oletěl. Lékaři mu let rozmlouvali, ale on je neposlechl. Při návratu ho postihla další krize, vnitřní krvácení. Nepomohl ani povolaný sovětský hlavní chirurg Alexandr Bakulev, který do Prahy přiletěl dokonce v tryskové stíhačce – seděl na druhém místě za pilotem, aby okamžitě provedl operaci. Ta už ale nebyla možná, pacientovi praskla výduť srdeční aorty.

ZÁPOTOCKÝ

Antonín Zápotocký řešil své problémy alkoholem. Pivo směl ještě pít v malých dávkách, ale ostřejší alkohol mu lékaři přísně zakazovali. Jeho organismus byl narušen častými křivkami, otřásla jím předčasná smrt jeho dcery a další události. První infarkt ho postihl v roce 1955, o dva roky později se dostavil druhý a na třetí zemřel.

NOVOTNÝ

Antonín Novotný byl mezi prezidenty naprostou výjimkou (kromě Václava Klause), byl zdrav jak fyzicky, tak psychicky. Bezdůvodným obavám o svůj život propadal jedině během svého pobytu na Slovensku.

SVOBODA

Ludvík Svoboda zažil první psychický otřes, když se mu v SSSR do rukou dostaly protektorátní noviny se seznamem popravených při heydrichiádě a mezi nimi bylo jméno Ireny Svobodové, kterou přes nabídku Sovětů nevezal sebou do SSSR stejně jako své děti. Nakonec se ukázalo, že to byla jen shoda jmen. Nicméně jeho žena se účastnila odbojové činnosti, dokud ji neudal jeden z parasutistů, jimž pomáhala se skrýt. Přesto se jí podařilo skrývat se i s dcerou Zoe až do chvíle, než se jich ujala partyzánská brigáda. Zato pak gestapo zatkl jeho syna Miroslava, rovněž ilegálního pracovníka. Mučili ho a věznili v koncentračním táboře Mauthausenu, kde nakonec v roce 1942 zemřel. Podle nepotvrzené verze ho zastřelili při pokusu o útěk. Generál se to dozvěděl právě v průběhu

Dukelské operace. Ve stejném táboře byli popraveni dva bratři manželky, její matka pak v Ravensbrücku a dalších 15 členů obou rodin bylo internováno v táboře ve Svatobořicích.

Při jeho uvažované volbě prezidentem někteří projevíli vzhledem k jeho věku pochybnosti o dobrém zdravotním stavu. Dubček si však vyžádal lékařskou zprávu, která potvrdila, že je zdravý. Ještě přežil srpen 1968 a pobyt v Moskvě, ale poté se jeho zdravotní stav začal rychle zhoršovat. Trpěl arteriosklerózou, ztrácel paměť. Sháněl se po Dubčekovi, který byl už dávno odstaven. Zdravotní komplikace se umocnily zvláště v jeho druhém prezidentském období. Po zánětu močových cest se dostavila plicní embolie, oboustranný zápal plic a pohrudnice. V důsledku aplikace těžkých sedativ se ocitl v kómatu. Začátkem května 1974 mu lékaři dokonce prorokovali brzkou smrt, protože jeho choroby jsou neléčitelné. Nakonec však mohl být ze Státního sanatoria propuštěn do domácí péče. Nadále na něj dohlíželo konzilium sovětských odborníků a sám Svoboda chtěl podat abdikaci. Už se zvažovali noví kandidáti, mezi nimiž přednost dostával Husák. Jakmile se to Svoboda dozvěděl, s posledním vzdorem odmítl odstoupit. Proto se musela změnit ústava. K výměně došlo v roce 1975, kdy bylo Svobodovi 80 let, ale ve své vile na Břevnově v péči své ženy žil ještě čtyři roky.

HUSÁK

Gustáv Husák, který přežil mučení a dlouholetý vězeňský režim a také osobní tragedie, v době své vlády na Hradě propadal alkoholu a nikotinu: stále častěji si otvíral láhve koňaku a kouřil americké cigarety. To zhoršovalo jeho zdravotní stav, který už od dětství oslabilo lehká podvýživa a závažný průdušek, proto nebyl povolán do vojenské služby. Během vesměšné anabáze trpěl dalšími nemocněními, zejména katarem spojivek a průdušek, četnými chrupu. Později ho přetížila ztížená orientace, zhoršování zraku. Ztrácel paměť, začal špatně mluvit, pletl si češtinu a slovenštinu. Stále větší dávky léků mu sice krátkodobě pomáhaly, ale ničily jeho organismus. Také stále hůře viděl, měl brýle až s 16 dioptriemi, všechny texty se mu musely psát velkými písmeny a hlavně krátké, nedokázal se soustředit. Operovat šedý zákal bránila cukrovka. Přesto nakonec operaci podstoupil a zrak se poněkud zlepšil.

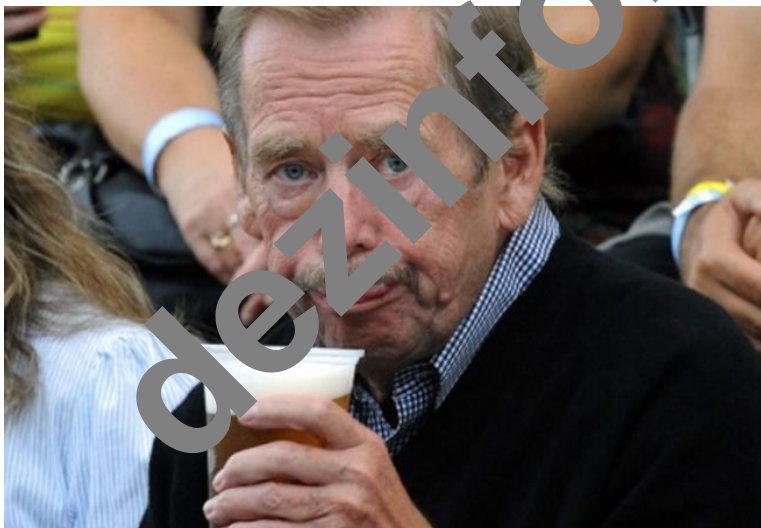
V únoru 1980 jsem jako poradce pro danou oblast doprovázel Husáka na oficiální návštěvě Indočíny. I za krátkého letu z Ho Či Minova Města do Phnompenhu prezident za letu usnul. Letadlo muselo zastavit na okraji přistávací dráhy, aby ho jeho ochranka probudila a on se mohl obléci k oficiálnímu uvítání. Byl sice v té době prvním státníkem, který se po vyhnání polpotovců odvážil v kambodžské metropoli přespát, stále tam nebylo bezpečno, ale spíše než výrazem statečnosti to bylo tím, že by už ve stejný den nezvládl přelet do laoské metropole Vientianu a uvítací ceremoniál.

V březnu 1989 ho postihl další těžký záchvat mrtvice. V prosinci téhož roku si při své abdikaci ještě s bývalými disidenty, které předtím nechával zavírat, přiřkl šampaňským a nabízel jim své cigarety, ale to už byl jen poslední záchvěv důstojnosti. Poté se odstěhoval do svého bratislavského domu, kde jako nemocný důchodce žil ze svých úspor, protože nedostával ani důchod, ani jiné výhody vyplývající z prezidentské funkce. Zemřel v nemocnici, protože mu vypověděly funkce všechny životní orgány. Skonal přesně v den druhého výročí listopadových událostí.

HAVEL

Václav Havel měl zdravotní problémy už jako disident a jeho zdravotní stav se silně zhoršil v roce 1983, kdy právě končil své druhé, tentokrát čtyřleté vězení. Předtím odmítl Husákovu nabídku, aby požádal o propuštění, a tak se jeho vězeňské podmínky prudce zhoršily. Poslali ho na Káňšrot, kde musel pracovat v zimě v letním oblečení a bez rukavic. Dostal silný zápal plic a byl převezen do vězeňské nemocnice. Pod tlakem protestů z celého světa byl nakonec dopraven do civilní Míškových sester sv. Karla Boromejského pod Petřínem.

K dalšímu vážnému zhoršení jeho zdravotního stavu došlo na konci roku 1996. Na naléhání Dáši Veškrnové byli k němu povoláni nejlepší lékaři, a ti zjistili, že má rakovinu plic. Byla nutná okamžitá operace, po ní se stav stabilizoval, ale po několika dnech se opět výrazně zhoršil. Znovu zasáhla Dáša, která ho navštívila ve chvíli, kdy se dusil. Po třech a půl měsících nemocničního pobytu se konečně mohl vrátit do svého úřadu. Trpěl však depresemi, částečně vyvolanými i tím, že měl zákaz kouření a alkoholu. Nemoci ho však pronásledovaly dál. O rok později při návštěvě Rakouska se mu protrhlo tlusté střevo, ale lékaři, tentokrát rakouští, ho opět zachránili.

Nemoc jej však silně poznamenala a to, co dříve ostře kritizoval, začal sám dělat. Například se přestal scházet s bývalými přáteli, nesnášel kritiku, zrušil tiskové konference, odmítl nabídky na rozhovor a pokud souhlasil, otázky cenzuroval.

KLAUS

Zdravotní stav Václava Klause byl – a dosud je – až záviděníhodný. Dosud aktivně sportuje, například hraje tenis, zúčastňuje se každoročního výstupu na Sněžku, jezdí po světě, vystupuje veřejně, píše knížky.

ZEMAN

Miloš Zeman pro srdeční vadu dostal modrou knížku, takže nemohl projít základní vojenskou službou. Už delší dobu trpí cukrovkou, kvůli níž nemá cit v nohou od kotníků dolů. Zvláště při chůzi po schodech mu musí pomáhat doprovod, což při prezidentské funkci činí jedinou ochranka, jednak se s ním stará Jaroslav Hřivňovský, který mu asistoval už v předchozích funkcích. Vedoucí jeho

lékařského konzilia Martin Holcát, bývalý ministr zdravotnictví, mu proto doporučoval omezit alkohol. Zeman dokonce přiznal, že během první volební kampaně vypil denně tak šest sklenek vína a tři pánky – jeho oblíbeným nápojem se po becherovce stala slivovička. Tou jsme si přitukávali, když jsem v době jeho desetiletého politického důchodu vezl s ním na Vysočinu do Nového Veselí. O tu jsme se také sázeli, když jsme se o něco přeli. Zeman chodí o holi zejména poté, co v noci koncem října 2013 zalopnul shrnutý koberec a poranil si koleno.

Má rovněž problémy se sluchem – na tiskovce 31. srpna 2015 přiznal, že ztráta sluchu je 40procentní. Na summitu k Hedvábné stezce, který se konal v květnu 2017 v Číně, na něho při přípravě na společné focení museli ostatní čekat, než dojel na golfovém vozíku. Jeho mluvčí Jiří Ovčáček to vysvětlil únavou z namáhavého programu a vyloučil, že by došlo ke

zhoršení prezidentova zdravotního stavu. Což Miloš Zeman potvrdil o tři týdny později ve Vietnamu – zdravotní stav je pořád stejný, a že špatně chodí, je sice nepříjemné, ale politika se dělá hlavou, nikoliv nohama. Na druhé straně se mu hůlka občas hodí i k jinému účelu, jak jsme mohli vidět v televizi třeba při přijetí premiéra Bohuslava Sobotky.